

De kleine heilige van Diest : Sint Jan Berchmans.

door Kathy Laureys

Medaille uitgegeven ter ere van de 100-ste verjaardag van de heiligverklaring

Iedere diestenaar werd opgevoed met een zekere kennis over Sint Jan Berchmans. De beroemdste zoon van Diest werd geboren op zaterdag 13 maart 1599 in het huis de Gulden Maan, als eerste zoon van vader Jan Berchmans en moeder Elisabet van den Hove.

Vader was in navolging van zijn vader, schoenmaker van beroep. Hij kwam uit een familie van ambachtslieden. Moeder daarentegen kwam uit een veel beter aangeschreven familie.

De familie van den Hove leverde al jarenlang schepenen en burgemeesters aan de stad en was eigenlijk één van de meest vooraanstaande families van Diest.

Het had heel wat voeten in de aarde alvorens er een huwelijk tussen deze twee kon gesloten worden. Maar blijkbaar overwint de liefde het nog steeds en het koppel huwde in 1598.

Maar nu verder met zoon Jan.

Hij werd gedoopt op zondag 14 maart in de Sint Sulpitius kerk van Diest. Deze kapel doet trouwens nog steeds dienst als doopkapel.

Peter werd Adriaan Claes, echtgenoot van een groot tante van de heilige, en meter werd Geertruyt van Steyvoort, groot tante langs vaderszijde.

Jan kreeg nog vier broers en zussen namelijk : Adriaan, Maria, Karel en Bartolomeus.

In de Cleyne Schole kreeg Jan zijn eerste opleiding en op tienjarige leeftijd werd hij naar het stadscollege gestuurd. Eind 1609 werd hij hulpje in de kost bij pastoor Emmerich, pastoor van de Onze Lieve Vrouwe Kerk. Hier deed hij in 1610 zijn communie.

In 1612 waren de tijden echter zo slecht dat zijn ouders hem bij kanunnik Emmerich moest weghalen. Maar de toenmalige landdeken Heymo Timmermans ontfermde zich over hem en nam de jongen in huis.

Portret St-Jan Berchmans

Eind 1612 trok Jan naar Mechelen om er les te volgen aan het Standonckcollege en vandaar verder naar het nieuwe jezuiten college van deze Dijlestad (1615). Het einde van zijn opleiding naderde en in augustus 1616 vroeg hij schriftelijk aan zijn ouders om hem de toestemming te geven om jezuiet te worden.

Ze weigerden.

Maar Jan bleef aandringen en na een bezoek in Mechelen van zijn ouders ving Jan op 24 september 1616 zijn noviciaat aan.

Twee jaar later nl. op 25 september 1618 legde hij zijn plechtige geloften af. De dag erna reisde hij af naar Antwerpen om zijn studies in de wijsbegeerte aan te vangen.

Op 18 oktober vernam hij dat zijn oversten hem naar Rome wilden sturen om daar zijn studies verder te zetten. Hij besloot om via Diest te reizen om afscheid te nemen van zijn vader maar onderweg

vernam hij zijn dood, moeder was reeds twee jaar geleden overleden, en hij keerde naar Antwerpen terug.

Dit houdt in dat hij sinds zijn vertrek in 1612 nooit meer in Diest is geweest.

Op 24 oktober vertrok Jan dus naar Rome waar hij op 31 december van dat jaar aankwam.

Drie jaar bad en studeerde hij in Rome.

De avond van 6 augustus 1621 kwam hij met hoge koorts terug van een college. De koorts bleef duren en op woensdag 11 augustus om 4 uur s'morgens ontving hij de laatste sacramenten. Twee dagen later op vrijdag 13 augustus 1621 om 8.30 uur stierf Jan Berchmans. In de Ignatiuskerk te Rome werd hij begraven tegenover Aloisius van Gonzaga.

Zijn leven was niet onopgemerkt voorbijgegaan en dit mochten zijn medepaters ondervinden toen ze zijn lijk opbaarden. De menigte stroomde toe en iedereen wilde een relikwie bemachtigen. Het werd zelfs zo erg dat zijn medepaters het lijk in de sacristie in veiligheid moesten brengen.

Zijn hart werd uit het lijk gehaald en gebalsemd, zijn lichaam werd begraven in de Sint-Aloysiuskapel.

De verering in ons land voor Jan Berchmans nam steeds groter vormen aan en in 1624 waren er reeds tientallen verschillende portretten van hem gegraveerd en op 24.000 exemplaren verspreid.

Een aantal devotiepenningen opgedragen aan St-Jan Berchmans.

In 1622 reeds kwam het proces van de heilig verklaring van Jan op gang. Het duurde echter tot 9 mei 1865 eer de zalig verklaring er kwam en op 15 januari 1888 volgde de heilige verklaring van onze diestenaar.

Zijn lijk werd verschillende keren ontgraven en terug begraven en steeds werden er verschillen de stukken van zijn lichaam op andere plaatsen bewaard.

Zo kan je een stukje van de voorarm vinden in Mechelen, een wervelbeen in Brussel en een ander wervelbeen, een vingertop en een stukje lijkwade in Diest. Het hart rust nu in Leuven en zijn kruis kan je zien in Lier.

Door het feit dat hij op zeer jonge leeftijd (22 jaar) stierf en bijna zijn hele leven had gestudeerd werd hij de patroon heilige van de studenten en de jeugd en de beschermheilige van de misdienaars. Je kan dit ook merken aan de verschillende scholen en chiro bewegingen die naar hem werden genoemd.

Diest blijft aan zijn Heilige houden en je kan er verschillende sporen van terug vinden in de stad. Denk maar aan de Sint Jan Berchmans straat en de gelijknamige parochie en college.

Ook zijn geboortehuis is er nog, het werd in de 19 de eeuw aangekocht door pastoordeken Ambrosius Mafou en doet tot op heden dienst als kapel en vereringsplaats voor de Heilige Sint Jan Berchmans.

Bibliografie

- *Sint Jan Berchmans en voorouders* door pastoor A. De Laet, uitgegeven door het St-Jan Berchmanscomité in 1938.
- *De heerlijkheid Diest of het bewogen leven van een kleine stad* door F. A. Dijck, uitgegeven in eigen beheer in 1979.
- *Geschiedenis van Diest* door Michel van der Eycken, uitgegeven door het stadsbestuur van Diest in 1980.